

Miltä turvallisuus näyttää kouluissa?

25.5.2023

Käytännön toimia, ajatuksia ja kehittämisen mahdollisuuksia

Kimmo Rantanen

Seinäjäki

Aluksi, pieni esittely

- Seinäjoki, vuodesta 1987
 - luokanopettaja, koulunjohtaja, rehtori, työnohjaaja STO ry
 - liikenneyhdysohpettaja, liikuntayhdysohpettaja, perusopetuksen johtotiimin jäsen
 - >>> perusopetuksen hankkeet ja turvallisuus kunnan tasolla
 - OSAAJA- ohjausryhmän puheenjohtaja (18 kunnan yhteinen opetussuunnitelma)
 - Seinäjoen valmiusryhmän jäsen, liikenneturvallisuusryhmän puheenjohtaja
 - Östermyran suojelualueen päällikkö
- Kiinnostunut ratkaisusta ruohonjuuritasolla: Mitä suunnitelma tarkoittaa käytännössä?
- Kaupunginvaltuutettu, maakuntavaltuutettu

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta...

Yksilön tiedot, taidot ja turvallisuutta vahvistava asenne muodostavat yhteiskunnan resilienssin eli kriisinsietokyvyn perustan.

Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ulottuvat monialaisesti useiden toimijoiden lakisääteisiin tehtäviin ja osin alueille, joille **ei voida määritellä yhtä ainoaa vastuutahoa**.

Koulutus ja osaamisen ylläpitäminen tukevat väestön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia edistämällä **yksilöiden kykyä käsitellä ja kohdata häiriö- ja poikkeustilanteita**.

Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän kaikkien osien toimintakyky varmistetaan. **Järjestelmän voimavaroja kohdennetaan** turvallisuustilanteen edellyttämällä tavalla sekä työvoiman tarjonnan ja tarpeiden mukaan eri koulutusasteille ja -aloille.

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut turvataan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varaudutaan tilanteisiin, joissa palvelujen tarve saattaa kasvaa. ...**opetussuunnitelmiin** on sisällytetty läpäisevästi **osallisuus ja aktiivinen kansalaisuus**. Lapsille, nuorille ja aikuisille välitetään **suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaa**, tietoa väestön ja yhteiskunnan turvallisuudesta sekä vastuullisesta käyttäytymisestä elämän eri tilanteissa.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta, 2...

Kulttuuri on keskeinen ihmisen identiteettiä ja omanarvontuntoa muovaava tekijä. **Vahva identiteetti lisää yhteisöllisyyttä ja kykyä sitoutua yhteisiin päämääriin.**

Uskonnollisille yhdyskunnille turvataan mahdollisuudet **ylläpitää hengellistä toimintaa sekä osallistua ihmisten henkiseen huoltoon** osana yhteiskunnan psykososiaalisen tuen kokonaisuutta ja kriisien uhrien auttamiseen kaikissa turvallisuustilanteissa. **Uskonnollisten yhteisöjen lisäksi** henkisen tuen palveluja turvaavat **monet järjestöt**, joilla on laaja-alaisia mielenterveyteen, kriisipalveluihin ja hyvinvointiin liittyviä toimintoja.

Nuorisotyön menetdit, kuten tehostettu nuorisotyö ja nuorille suunnatut palvelut, tukevat nuoria **kriisitilanteiden käsittelyssä ja niistä selviämisessä.**

Liikuntatoiminnan edellytysten ja jatkuvuuden varmistaminen kriisien aikana on liikuntahallinnon ja kansalaisjärjestöjen päätehtävä. Fyysinen toimintakykyisyys sekä muutos- ja stressitilanteiden hallintakyky ovat kriisiaikoina tärkeitä. **Kansalaistoiminta itsessään luo ja vahvistaa yhteisöllisyyttä ja siten osaltaan ylläpitää yhteiskuntarauhaa.**

Käytännön toimia

- Koulutusta henkilökunnalle (koulualueet)
- Käyntejä kohteissa, neuvontaa, yhdessä tekemistä
- Tarkistus- ja toimenpideluetteloita
- Toimintamalleja, ”asian esillä pitämistä”
- Yhteisiä suunnitelmia kohdekohtaisin täydennyksin

Käytännön toimia, esim. koulujen väistöalueet

Väistöalueet

- valmiusryhmät numeroin
- lähiparit valmiusalueen sisällä kirjaimin
- tulvaväistösuunnitelma omanaan, väistöalueita hyödyntäen

1. A) Lyseo, Marttila, B) SYK, Kivistö
2. A) Alakylä, Jouppi, B) Niemistö, Halkosaari
- 3.A) Lintuviita, Toukolanpuisto, B) Pajuluoma, Kärki, Niittyvilla
4. A) Pruuki, Törnävä, B) Sairaalakoulu, Steiner-koulu
5. A) Hyllykallio, Tanelinranta, Kertunlaakso, Pohja, B) Valkiavuori, Nurmon yläaste, C) Keski-Nurmo, Koura
6. A) Ylistaron yläaste ja lukio, Kirja-Matti, B) Asema, Topparla,
7. A) Alaviitala, Honkakylä vaka, B) Toivolanranta ja lukion toimipiste,(Terästalo väistöön suurissa poikkeustilanteissa)
8. Seinäjoen lukio, Nurmon lukio ja Kansalaisopisto

Käytännön toimia, esim. rehtorin ”cheklist”

- PELSU tai pelastussuunnitelma, päivitys (luettavaksi henkilökunnalle / palotarkastajalle)
- Varahenkilön /varahenkilöiden perehdytys, tärkeä!
- Vastuualuehenkilöiden yhteistyö (vastuu omasta ryhmästä)
- Oppilaat perehdytetään ikätason mukaan
- Turvakävely, uusien työntekijöiden kanssa (joka toinen vuosi: koko henkilökunta)
- Poistumisharjoitukset, merkitse PELSUun
- Kriisiviestintäsuunnitelma ja kriisisuunnitelma, päivitys
- Väistösuunnitelmien tarkistus väistöparikoulun kanssa (tarvittaessa)
- Tulvaväistösuunnitelma: suunta, johon koulu lähtee ja vastaanottava alue (tarvittaessa)
 - Väistöt ovat osa perusopetuksen yhteistä valmiussuunnitelmaa
- Sisälle suojautuminen, kokoontumispaikka, pakenemissuunnat

Muutama ajatus välillä...

- Turvallisuus on ennakointia
- Turvallisuus on harjoittelua
- Turvallisuus on kohdekohtaista
- Turvallisuus on päivittäistä
- Turvallisuus on toimintakulttuuria
- Turvallisuus on yhteistyötä

Käytännön toimia, jatkoa

- Turvallisuustoiminnan / valmiuden tarkistuslista yksiköihin
- Valmiussuunnittelu / kriisisuunnitelmat / kriisiviestintäsuunnitelmat toimialoilla / kunnassa
- Suunnitelmien yhteensovittaminen ja yhteistyö
- Riskien arviointi ja kriittiset toiminnot
- Harjoittelu, kohottaa mm. henkistä kriisinkestävyyttä

Taas ajatuksia, pohdintaa...

- Kun kaikkia palveluja pyritään pitämään yllä, alkaako priorisointi? Kuka siitä päättää?
- Esimerkki: Huoltajat eivät pääse töihin, jos varhais- kasvatus ja perusopetus lakkaavat. Seurauksena on monien eri toimialojen työntekijäpula
- Ajatus: ”...järjestelmän voimavaroja kohdennetaan...” >>>
esim. toisen asteen opiskelijat auttamaan omaa opiskelualalaansa vastaaviin tehtäviin?

Kysymyksiä

Mitä turvallisuuteen liittyviä toimenpiteitä oppilaitoksessasi / yksikössäsi on viime aikoina tehty?

Koskivatko toimenpiteet sinua, henkilökuntaa vai kaikkia yksikössä olevia?

Miten toimenpiteistä tiedotettiin? Miten arvioitiin?

Voidaanko yksikkönne turvallisuussuunnittelua ja -toimintaa johtaa selkeiden toimintamallien pohjalta?

Pohdi oppilaitoksen / yksikön henkilökunnan sitoutumista turvallisuudesta huolehtimiseen.

Kokoontumispaikat

Kunkin luokan kokoontumispaikka on osoitettu kotiluokassa olevalla valokuvalla.

Kimmo Rantanen

Kiitos!

Turvallista syksyn jatkoa!

Seinäjäjoki

Seinäjäjoki

SEINAJOKI.FI

